

látja. Hallszik szavaiából, nevetésükből, sirásukból, akinek füle van, hallhatja. A mai világ és idő sokkal inkább küzd, mint valaha, hogy a bűn és halál kötelékeiből megszabaduljon. Valami úzi őket, hogy azt keressék, ami végtelen, örökkévaló, több mint emberi. Egyik boldogságnak, másik békének, harmadik igazságnak, negyedik életnek nevezi, életnek, amely igazán megérdemli az „élet“ nevet. De vajjon mindez, a nélkül hogy tudnák, nem annak az Egynek, annak a Valakinek a neve, a ki mindezt megadhatja, *Istennek*? Itt van Isten; itt van a tékozló fiú, vár reá éppen úgy, mint az atya várt fiára a példázatban. És ma éppen ez az egy dolog nem történik meg, aminek meg kellene történnie: az Atya nem jelenik meg, a fiú nem törik össze és nem tér vissza. Nő, napról-napra nő, mint hatalmas áradat, az istenkeresés árja az emberekben. És a gát még mindig nem szakadt át, mely az árt az áttörésben akadályozza. A várakozó Isten és a kereső fiú nem találkoztak.

Mi akadályozza az Atya megjelenését, a gát átszakadását? Miről kell most beszélnünk? Magunkról, a gyülekezetéről, az egyházzal. Isten az ő titokzatosságában úgy rendezte el, hogy embereket használjon a maga megjelenésére. Ezek az emberek mi volnánk, mi: a gyülekezet, mi: az egyház. Mi más lenne az egyház, mint az a hely, ahol megszólaljon az Atya szava és behatoljon az Istentől eltávolodott, Istentől elesett, az Atyától elveszett világba? Ez nem történik meg, s ha meg is, nem elég tisztán, nem elég győzedelmesen, nem elég ellenállhatatlanul. Tudunk a megbocsátás szaváról, tudunk Istenről, de nem mondjuk, s ha igen, csak halkán, bizonytalanul, bátortalanul. Mivel mi nem mondjuk, elmondatlanul marad az. Mi volnánk az a hely, ahol ebből a beszédből élnek, mint a mindennapi kenyérből, ahol azért osztogatják azt, hogy csakugyan éljenek belőle, mint a kenyérből. De mi megtartjuk magunknak, elélvezük a magunk kegyességében. Isten ígéje, mint a Biblia mondja egy helyen, sziklazúzó pöröly. Mi pedig játszunk vele a helyett, hogy használnók, mint ahogy a szerszámot használják a munkában. Ezért tapasztal a világ olyan keveset ennek az ígének hatalmából, s nekünk sem azt mondja, amit mondania kellene, ha engedelmesek volnánk vele szemben. Így volt ez a Jézus idejében is. Milyen kevés fény és erő áradt szét a farizeusok és más tudók oltáraitól és imádságaiból. Istennek a Ő fiában

kellet széthintenie ígét a világba, mint magvetőnek a magot. A vámszedőkkel és bűnösökkel ült le egy asztalhoz, az uccáról és uccaszélekről hívta övéit, mert a ház gyermekei nem hallgattak reá. Így volt ez a Pál és a Luther idejében is. Ezek tartoznak az istenidőkhöz: az egyház, mely adós a világnak az ígével; a világ, mely szeretne Istenhez térni, de nem tud, mert az egyház nem mondja azt a beszédet, mely bűnbocsánatot és megtérést teremt; nem hirdeti az *Atya szavát*.

Ma komoly időben élünk. A világ ma is megrázó nyomorban szenved. De minden baja, minden talánya, sötétsége és nehézsége, abban van, hogy hiányzik az íge, amit hallgatnia kellene, ha nem akar elpusztulni. Ez az íge az egyházra bízott. És ha az egyház nem tudja, vagy nem akarja hirdetni, ütött az órája. Ma mintha fekete viharfelleg tornyosodnék az egyház fölé.

Az Atya szava az az íge, mely megtérést teremt. A megbocsátás szava az az íge, mely a tékozló fiút visszahozza. Megtérni azt jelenti, hogy visszafordulunk a messzeségből, és idegenből az Atyához. Azt jelenti, hogy én tudom kié vagyok „s fölkelvén elmegyek az én Atyámhoz“. Azt jelenti, hogy tudunk az Atya ellen elkövetett vétkeinkről, ezért nem mondhatunk mást: „Vétkeztem az ég ellen és te ellened“. Ma éppen ez a beszéd hiányzik a világban, hogy Isten előtt bűnösök vagyunk. A világ kiált és küzd a segítség és gyógyulás után. Mély erjedésben van és súlyos megrázkódtatásokat szenved. De a dolgok erjedése és a megrázkódtatás még nem jutott ahhoz a ponthoz, hol előtörne ez a szó: *bűn*. A mi időnkőről elmondhatjuk, hogy hatalmasan vágyódik megváltás után, de hogy ez a megváltás csak az Isten ellen elkövetett bűnből való megváltás lehet, arról ma olyan keveset, vagy éppen semmit sem tudnak az emberek. Lehet, hogy ma ismét közel jutottunk ehhez a ponthoz. Olyan fáradtak lettünk, hogy — amint mondják — csak új képzés és nevelés segíthetne a világon. És az utolsó száz esztendő alatt olyan sok minden történt a képzés és nevelés terén és mégis e szerencsétlen évszázad minden útjának a világháború mélységébe kellett vezetnie. Neveltünk, neveltünk, s nem tudtuk, hogy mire kell nevelnünk. Képeztünk, s nem kérdezősködtünk az élet értelmé után, amire képeznünk kellett volna. „Atyám — vétkeztem!...“ Ha ez volna az élet értelme! Ha ebben az egy szóban volna az: *bűn*! Hát nem